

Til Finansdepartementet

Tilrådning 14.11.08

Innledning

Etikkrådet har mottatt brev fra Finansdepartementet datert 3. oktober 2008 hvor det meddeles endring i de etiske retningslinjene til Statens pensjonsfond – Utland.

Endringen i de etiske retningslinjene innebærer at investeringer i selskaper som selger våpen og militært materiell til stater som står oppført på listen over de lands statsobligasjoner fondet er avskåret fra å investere i, skal unngås. Dette innebærer at fondet ikke skal investere i selskaper som selger våpen og militært materiell til Burma.

Statens pensjonsfond – Utland eide pr. 31.12.07 aksjer utstedt av det kinesiske selskapet Dongfeng Motor Group Co Ltd. med en markedsverdi på NOK 32 356 000.

Etikkrådet legger til grunn at Dongfeng Motor Group Co Ltd. leverer militære kjøretøyer til burmesiske myndigheter. På denne bakgrunn anbefaler Etikkrådet at selskapet utelukkes fra fondets investeringsunivers.

Etikkrådets forståelse av begrepet ”våpen og militært materiell”

Finansdepartementet har bestemt at Etikkrådet skal gi råd om utelukkelse av selskaper som selger ”våpen og militært materiell” til Burma. Etikkrådet må ta stilling til hvilke produkter som naturlig faller inn under dette begrepet.

Både EU og USA har innført våpenembargo av Burma. I det understående er det redegjort kort for de kriterier som anvendes i håndhevelsen av disse sanksjonsregimene:

EUs våpenembargo av Burma

EU innførte sanksjoner mot Burma i 1996. Disse har blitt utvidet i flere omganger, og senest i april 2006. Det nåværende sanksjonsregimet forbyr EUs medlemsland enhver form for salg av militært utstyr til Burma: *”The sale, supply, transfer or export of arms and related materiel of all types, including weapons and ammunition, military vehicles, paramilitary equipment and spare parts for the aforementioned, as well as equipment which might be used for internal repression, to Burma / Myanmar by nationals of Member States or from the territories of Member States [...] shall be prohibited whether originating or not in their territories.”*¹

Som det fremgår, omfatter EUs sanksjoner spesifikt militære kjøretøyer (”military vehicles”) og reservedeler til disse (”spare parts for the aforementioned”). Videre er også enhver form for teknisk assistanse, formidling eller finansiering i forbindelse med salg av militært materiell til Burma forbudt.²

USAs våpenembargo av Burma

USA innførte våpenembargo av Burma i 1993. I en kunngjøring fra det amerikanske Utenriksdepartementet heter det bl.a.: *”Effective immediately, it is the policy of the US Government to deny all applications for licences and other approvals to export or otherwise*

¹ Council Common Position 2006/318/CFSP, Artikkel 1.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:116:0077:0097:EN:PDF>

² Ibid, Artikkel 2.

*transfer defense articles and defense services to Burma.[...] This action has been taken in light of the human rights abuses committed by the current Government of Burma.”*³

Ansvar for opprettholdelse av USAs eksportkontrollregime for våpen er delt mellom flere departementer. Eksport av produkter som kan ha både sivil og militær anvendelse (“*dual use*”), er regulert gjennom Handelsdepartementets *Commerce Control List*,⁴ som gir omfattende definisjoner av hva som omfattes av eksportkontrollregimet. Det fremgår at ethvert produkt som har betydelig militær anvendelse og som har blitt produsert eller modifisert for militære formål, vil rammes av bestemmelsene.⁵

Etikkrådet finner det naturlig å ta utgangspunkt i de samme definisjoner av våpen og militært materiell som i de overnevnte sanksjonsregimer og legger dermed til grunn at investeringer i selskaper som leverer lastebiler og reservedeler til slike til den burmesiske hæren, vil være i strid med fondets etiske retningslinjer.

Kontakt med selskapet Dongfeng Motor Group Co Ltd.

Etikkrådet er gjort kjent med at et stort antall militære lastebiler produsert av det kinesiske selskapet Dongfeng Motor Group Co Ltd er blitt observert ved grenseoverganger mellom Kina og Burma. Dette dreier seg om leveranser av militære lastebiler til Burma som foretas ved at de kjøres i kolonner over grensen.

På bakgrunn av den foreliggende informasjon tilskrev Norges Bank selskapet på vegne av Etikkrådet i juni d.å. I brevet fra Norges Bank gjøres selskapet oppmerksom på at det ved en forestående endring av fondets etiske retningslinjer skal unngås investeringer i selskaper som selger våpen og militært materiell til Burma. Selskapet ble videre spurt om hvorvidt det, eller noen av dets datterselskaper, leverer kjøretøyer til den burmesiske hæren.

Selskapet svarte Norges Bank i et brev datert 22. juli d.å. Selskapet bekrefter at et av dets datterselskaper, ”DFL”, i første halvdel av 2008 har eksportert 900 lastebiler til Burma.

Etikkrådets vurdering

Etikkrådet legger til grunn at lastebilene Dongfeng Motor Group Co Ltd har levert til den burmesiske hæren både er tilpasset militære formål og dessuten har betydelig militær anvendelse, for eksempel til transport av våpen og personell, og de må derfor anses som militært materiell. Etikkrådet legger videre til grunn at disse leveransene er pågående, og at det i fremtiden vil være leveranser av reservedeler til de leverte kjøretøyene.

³ 1993, US Department of State, Bureau of Political – Military Affairs, Public Notice 1829: <http://pmddtc.state.gov/docs/frnotices/58FR33293.pdf>

⁴ US Bureau of Industry and Security: <http://www.bis.doc.gov/policiesandregulations/index.htm>

⁵ Ibid, Category XXI – Miscellaneous Articles: “Any article not specifically enumerated in the other categories of the U.S. Munitions List which has substantial military applicability and which has been specifically designed, developed, configured, adapted, or modified for military purposes. The decision on whether any article may be included in this category shall be made by the Director, Office of Defense Trade Controls Policy.”

Tilråding

På bakgrunn av det overstående anser Etikkrådet at fondets investering i selskapet Dongfeng Motor Group Co Ltd er i strid med fondets etiske retningslinjer.

Etikkrådet anbefaler at Dongfeng Motor Group Co Ltd utelukkes fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond – Utland.

Gro Nystuen
Leder

(sign.)

Andreas Føllesdal

(sign.)

Anne Lill Gade

(sign.)

Ola Mestad

(sign.)

Bjørn Østbø

(sign.)